

Припрема за час Природе и друштва
применом егземпларне наставе

I ОПШТИ ПОДАЦИ О ЧАСУ (блок час)	
НАЗИВ ШКОЛЕ:	ОШ "20 октобар"
МЕСТО:	Сивац
РАЗРЕД:	III
ДАТУМ:	октобар, 2007.
ПРЕДАВАЧ:	Снежана Лучић
II МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ О ЧАСУ	
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ:	Природа и друштво
НАСТАВНА ТЕМА:	Друштво
НАСТАВНЕ ЈЕДИНИЦЕ:	1. Производне и услужне делатности 2. Непроизводне делатности
ТИП ЧАСА:	Обрада
ЦИЉ ЧАСА:	- да ученици упознају делатности људи у Србији и да стекну знања о значају тих делатности за живот људи.
ЗАДАЦИ ЧАСА:	
а) Образовни:	- Упознавање ученика са различитим врстама делатности и занимањима која им припадају; - Оспособљавање ученика за уочавање разлика између производних и непроизводних делатности; - Уочавање подједнаког значаја сваке делатности за живот и напредак човека; - Усвајање знања о зависности делатности од географских карактеристика краја; - Уочавање међусобне зависности и повезаности међу делатностима.
б) Васпитни:	- Развијање позитивних ставова према врстама делатности и развијање љубави према раду и стваралаштву; - Развијање сарадње и међусобног уважавања у заједничком групном раду.
в) Функционални:	- Развијање способности активног учења путем аналогije на основу датог узора; - Подстицање пажње и интересовања ученика путем егземпларне наставе и коришћењем рачунара у настави; - Оспособљавање ученика за примену стечених знања у смислу лакшег схватања и уочавања делатности људи у окружењу; - Развијање способности ученика да запажају,

	издвајају битно од небитног, да закључују, да самостално стичу знање, анализирају и врше генерализацију.
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ:	<ul style="list-style-type: none"> - вербално-текстуална, - учење откривањем, - илустративно -демонстративна, - метода аналогije, - рад са презентацијом.
НАСТАВНИ ОБЛИЦИ:	- групни и фронтални
НАСТАВНА И ПОМОЋНА СРЕДСТВА:	<ul style="list-style-type: none"> - уџбеник, наставни листићи, проспекти туристичких маста, слике, странице часописа, презентација "Делатности људи у Србији"; - рачунар, пројектор, пројекционо платно.
МОДЕЛИ:	Учење помоћу егземпларно-парадигматског модела
НАСТАВНИ ОБЈЕКАТ:	- учионица.
1. ЧАС	
(Производне и услужне делатности)	
III АРТИКУЛАЦИЈА ЧАСА	
А)УВОДНИ ДЕО ЧАСА (5 мин.)	<ul style="list-style-type: none"> - Подстицање интересовања ученика - Истицање циља часа
Б) ЦЕНТРАЛНИ ДЕО ЧАСА (10 + 20 мин.)	<ul style="list-style-type: none"> - Обрада егземпларног садржаја - Обрада аналогних садржаја-рад ученика по групама
В) ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (10 мин.)	- Извештаји група - продуктивно понављање свих обрађених садржаја и егземпларног и аналогних
IV ТОК ЧАСА	
А)УВОДНИ ДЕО ЧАСА	<p>Путем презентације ученици слушају песму "Свет" Ј.Ј.Змаја, и истовремено посматрају слајдове који представљају планинску и равничарску област.</p> <ul style="list-style-type: none"> - О чему песник казује у овој песми? (О њиви, потоку, Сунцу, Дунаву, шуми...) - Учили сте о рељефу. Шта показују слике? (Планинску и равничарску област.) <p>Разговарамо о томе чиме се баве људи у планинској, а чиме у равничарској области и изводимо закључак -Разноврсна природна богатства и повољневременске прилике омогућавају људима да се баве разноврсним радовима-делатностима.</p> <p>Ученицима дајем објашњење да је рач <i>делатност</i> настала од речи <i>делати-радити</i>. Делатност је група сличних послова.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Где су запослени ваши родитељи? - Које послове обављају на радном месту?

	<p>Истицање теме часа:</p> <p>-Данас ћемо упознати различите врсте делатности. Једну од њих ћемо проучити заједнички. Будите пажљиви зато што ћете остале делатности проучавати на исти начин, али самостално по групама.</p>
<p>Б)ЦЕНТРАЛНИ ДЕО ЧАСА</p> <p>1.) Обрада егземпларног садржаја</p>	<p>Ученицима причам причу намењену за обраду <i>пољопривредне делатности</i>. Након краће анализе посматрају прилоге са презентације. Следе питања:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Шта људи сеју на обрадивом земљишту око нашег села? - Које биљне културе гаје на падинама висоравни? - Које домаће животиње гаје? - Где узгајају рибу? - Како добијамо мед? - Изводимо закључак: - Пољопривредна делатност обухвата све послове повезане са гајењем: <ul style="list-style-type: none"> - ратарских и повртарских биљака, - воћњака и винограда, - стоке, живине риба и пчела. <p>На основу предходног наводимо занимања: ратар, повртар, воћар, виноградар, узгајивач стоке, пастир ...</p> <p>-Шта људи обезбеђују бавећи се пословима пољопривредне делатности?</p> <p>(Пословима које обухвата пољопривредна делатност обезбеђују се производи потребни за исхрану људи и домаћих животиња.)</p> <p>-Шта је потребно радити са већином пољопривредних производа да би их могли користити?</p> <p>(Многи од тих производа се одвозе у фабрике и прерађују. На пример: од репе се добија шећер, од сунцокрета уље, од коже одевни предмети...)</p> <p>Ученици су разврстани у 4 групе уједначене по успеху посматрају садржај презентације који се односи на делатности које ће обрађивати. Свака група извлачи по један коверат са припремљеним материјалом за рад . Уз материјал користе и уџбеник.</p> <p>I група:Индустријска делатност II група:Трговинска делатност III група:Туристичка делатност IV група:Саобраћајна делатност</p>
<p>2.) Обрада аналогних аналогних садржаја- - самосталан рад ученика</p>	

	<p>Ученицима дајем упутства како да проуче материјал, а након тога у свеску одговоре на постављена питања са наставних листића. (Прилог бр. 6)</p> <p>По потреби групама током рада помажем.</p>
<p>В) ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА</p> <p>3.) Презентовање обрађених аналогних садржаја и продуктивно понављање свих обрађених садржаја и егземпларног и аналогних</p>	<p>-Поновимо још једном шта обухвата пољопривредна делатност.</p> <p>-Наведите називе занимања која припадају овој делатности.</p> <p>Свака група чита одговоре на питања. Уколико су одговори непотпуни заједнички их допуњавамо.</p> <p>-Пљопривредна и индустријска делатност су производне делатности. Објасните зашто.</p> <p>-Укоју групу спадају трговинска, саобраћајна и туристичка делатност?</p> <p>-Зашто се ове делатности називају услужним?</p> <p>Непроизводне делатности ће ученици по групама проучити на следећем часу.</p>
<p>II ЧАС</p> <p>(Непроизводне делатности)</p>	
<p>III АРТИКУЛАЦИЈА ЧАСА</p>	
<p>А)УВОДНИ ДЕО ЧАСА</p> <p>(10 мин.)</p>	<p>-Записивање краћег прегледа обрађених делатности</p> <p>-Посматрање дела презентације о непроизводним делатностима.</p>
<p>Б) ЦЕНТРАЛНИ ДЕО ЧАСА</p> <p>(20 +10 МИН.)</p>	<p>-Обрада аналогних садржаја-самосталан рад ученика</p> <p>-Презентовање обрађених аналогних аналогних садржаја и продуктивно понављање свих обрађених садржаја</p>
<p>В) ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА</p> <p>(5 МИН.)</p>	<p>-Домаћи задатак</p>
<p>IV ТОК ЧАСА</p>	
<p>А) УВОДНИ ДЕО ЧАСА</p>	<p>Записујем на таблу , а ученици у свеске кратак преглед обрађених садржаја.</p> <div style="text-align: center;"> <p>ДЕЛАТНОСТИ</p> <pre> graph TD A[ДЕЛАТНОСТИ] --> B[ПРОИЗВОДНЕ] A --> C[УСЛУЖНЕ] A --> D[НЕПРОИЗВОДНЕ] B --> B1[ПОЉОПРИВРЕДНА] B --> B2[ИНДУСТРИЈСКА] C --> C1[ТРГОВИНСКА] C --> C2[ТУРИСТИЧКА] C --> C3[САОБРАЋАЈНА] </pre> </div> <p>Следи посматрање дела презентације који се односи на непроизводне делатности.</p>

Б) ЦЕНТРАЛНИ ДЕО ЧАСА

1.)Обрада аналогних
садржаја- самосталан рад
ученика

2.) Презентовање обрађених
аналогних садржаја и
продуктивно понављање
свих садржаја и егземпларног
и аналогних

Након пројектовања дела презентације о непроизводним делатностима ученици извлаче коверте са материјалом за рад и групе обрађују следеће делатности:

I група: Култура
II група: Просвета
III група: Наука
IV група: Здравство

Групе читају одговоре на питања са наставних листића. Након одговора сваке групе уписујем на таблу, а ученици у свеске, назив непроизводне делатности у предвиђену колону. Анализирамо зашто се зову непроизводне.

-Наведите називе група у које су разврстане делатности.

-Поновимо шта обухвата свака од делатности.

Након понављања ученицима постављам питања како би схватили повезаност делатности као и међусобну зависност једних од других.

-Да ли би људи могли живети без неке од ових делатности? Објасни.

-Да ли би делатности могле постојати једна без друге? Објасни .

-Како су оне повезане? Наведи пример.

-Која је делатност по теби најзначајнија?

Важно је да ученици схвате подједнак значај свих делатности.

Како би повезали делатности са окружењем у ком живе, прелазим на следећу групу питања.

-Какве машине користе људи који се баве пољопривредном делатношћу?

-Наведи називе фабрика у нашој околини.

-Где су смештени већи трговачки центри?

-Наведи називе неколико туристичких места.

-Где су у Србији најповољнији услови за саобраћај?

-Наведи установе које припадају делатности култура у нашем месту.

-Које школе постоје у нашој околини?

-Где се налази нама најближа болница?

-Којим занатима се баве људи у нашем месту?

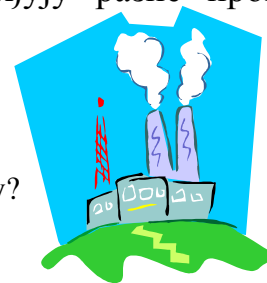
В)ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА	<p>-Поновимо још једном називе делатности које смо проучавали.</p> <p>Домаћи задатак:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Урадити задатак из уџбеника на стр. 97. 2.Разговарати са десет запослених познаника и записати називе њихових занимања у свеску.
--------------------	---

Наставни листићи

ИНДУСТРИЈСКА ДЕЛАТНОСТ

У фабрици

Марков тата ради у фабрици. Камиони у фабрику довозе воће и поврће. Прерадом воћа и поврћа добијају се сокови, компоти, салате... Део воћа одвози се у млекару одакле у продавницу стижу прелепи воћни јогурти и сладолед-омиљене Маркове послатице. Отац је Марку објаснио да постоје и многе друге фабрике где се прерађује кожа, вуна дрво, житарице индустријске биљке, месо... Ту су запослени **кројачи, ткачи, тесари, столари, пекари и други фабрички радници**. Радом у фабрици људи обезбеђују разне производе потребне за живот.

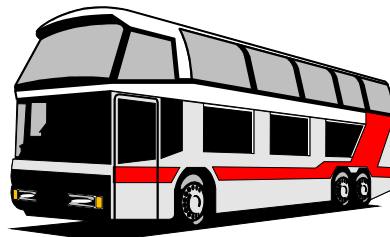

ПИТАЊА:

1. Који послови спадају у индустријску делатност?
2. Где раде радници који се баве индустријском делатношћу?
3. Шта производе?
4. Зашто је значајна индустријска делатност?
5. Наведи називе неколико занимања које припадају индустријској делатности.

САОБРАЋАЈНА ДЕЛАТНОСТ

Путовање

Горан је са својим друговима путовао у школу у природи. **Возач** је пажљиво возио аутобус. Путници ђаци су водили рачуна о томе како се понашају у возилу. Кроз прозор аутобуса видели су камионе. Неки су превозили репу, други грађевински материјал, воће... и другу робу. Испред једне рампе морали су да сачекају да прође путнички воз. **Машиновођа** их је поздравио писком локомотиве.

Кад су стигли у одмаралиште телефоном су се јавили родитељима. Следећег дана послали су разгледнице са поздравима. Разгледнице се поштанским возилима превозе од места до места, а затим их **поштари** разносе. Горан је послао разгледницу на којој је насликано одмаралиште.

ПИТАЊА:

1. Које послове обављају људи који се баве саобраћајном делатношћу?
2. Где раде?
3. Наведи називе неколико занимања која припадају саобраћајној делатности?
4. Зашто је значајна саобраћајна делатност?

ТРГОВИНСКА ДЕЛТНОСТ

Продавнице

Јованова сестра је запослена у продавници играчака. Зато Јован често одлази код сестре. Са уживањем прегледа играчке и посматра људе који купују. У близини се налазе и друге продавнице: цвећа, обуће, мяса, намештаја, рачунара, посуђа... Власници продавница-**трговци**, из магацина и складишта, допремају робу у своје продавнице. Они брину да у продавницама увек буде довољно неопходне робе.

Ако се нешто не производи у нашој земљи, а потребно је, увози се из других земаља. У њих се извози оно што се производи у нашој земљи.

За људе који се баве пословима куповине и продаје и раде у трговинским предузећима кажемо да се баве трговином.

ПИТАЊА:

1. Где раде људи који се баве трговинском делатношћу?
 2. Које послове обављају?
 3. Наведи назив занимања које припада трговинској делатности?
 4. Зашто је значајна трговинска делатност?
-

ТУРИЗАМ

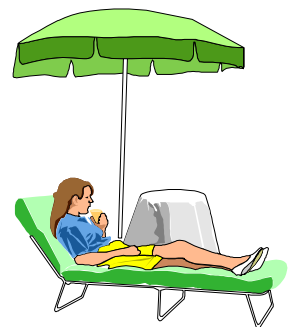
На летњем одмору

Завреме летњег одмора Марија је са родитељима била у Врњачкој Бањи. **Организатор туристичких путовања** им је обезбедио удобан превоз и одабрао хотел за смештај. Људи запослени у хотелима и ресторанима били су веома љубазни. **Спремачице** су уређивале собе, **кувари** кували укусна јела, **келнери** спретно служили госте. У поподневним часовима гости су ишли у шетње и обиласке околине. **Водичи** су им причали о Врњачкој Бањи. **Кустос музеја** им је показао и објаснио све што их је интересовало.

Овај одмор је за Марију био прелеп.

ПИТАЊА:

1. Које послове обављају људи запослени у туризму?
2. Где раде?
3. Наведи називе неколико занимања која спадају у туризам?
4. Зашто је туризам као делатност значајан?

КУЛТУРА

Установе културе

Мирјанина мама ради у библиотеци. Она је **библиотекар**. Дobar је познавалац књига па је и Мирјана заволела књиге. У близини библиотеке је позориште. Док чека маму да заврши посао, Мирјана понекад сврати у позориште. На бини **глумци** вежбају своје улоге, а **редитељ** им даје упутства. У једној од сала **кореограф** са члановима фолклорне секције увежбава народне игре.

Петком, после наставе, у биоскопу се приказује филм за децу. Мирјана се упознала са чика Жарком који пушта филмове са кино пројектора. Он је **конооператер**.

Мама је обећала Мирјани да ће је повести у музеј. **Кустос музеја** очекује **раднике телевизије** који ће снимати емисију о музеју.

Мирјана је срећна што у свом граду има овакве установе и може да их посећује.

ПИТАЊА:

1. Где раде људи чији послови припадају делатности култура?
2. Које послове обављају?
3. Наведи називе неколико занимања ове делатности.
4. Зашто је значајна делатност култура?

ПРОСВЕТА

Школе

Маринина сестра је студент педагошког факултета. Сваког дана иде на предавања којима **професори** припремају студенте за будуће занимање учитеља.

Марина је ђак основне школе. Још ове године предаје јој **учитељица**. Следеће године Марина ће бити ученик петог разреда па ће јој предавати **наставници**. О раду у школи брине **директор** који је веома строг. Уколико ђаци имају проблема у учењу или им је потребна нека друга помоћ, ту су **пдагог** и **психолог**. Марина је добар ђак и воли да учи, а највише воли да се дружи са својим друговима.

ПИТАЊА:

1. Где су запослени људи који раде у просвети?
2. Које послове обављају?
3. Наведи називе неколико занимања која припадају просвети.
4. Зашто је значајна ова делатност?

ЗДРАВСТВО

Болница

Милан се разболео. Мама га је одвела у дом здравља. **Медицинска сестра** је узела књижицу и рекла им да сачекају да их доктор позове.

Милана је јако болело грло. Иако се помало плашио, једва је чекао да му **доктор** помогне. Добио је лекове. Након неколико дана се упала грла смирила, али је доктор упутио Милана у болницу. Морао је оперисати крајнике како би потпуно оздравио.

Лекар **хирург**, у болници, је рекао Милану да се не плаши зато што ће га **анестезиолог** успавати и ништа неће осетити. Тако је и било. Медицинске сестре су помагале доктору у раду и бринуле се о пацијентима. Милан је у болници упознао и нове другове, а после три дана стигао је кући здрав и спреман за игру.

ПИТАЊА:

1. Где раде људи запослени у здравству?
2. Које послове обављају?
3. Наведи називе занимања ове делатности.
4. Зашто је значајна ова делатност?

НАУКА

На институту

Зоранова тетка ради на Институту за фармацију у Београду. У згради института се налази неколико лабораторија. У њима **фармацеути** испитују исправност лекова, врше бројне експерименте и баве се истраживачким радом. Испитујући разне хемикалије, праве и нове лекове.

У Београду постоје и многе друге истраживачке установе, институти, лабораторије... Људи запослени у њима се баве науком истражујући: испитују особине семена како би обезбедили квалитетније биљке, испитују материјале који се користе у грађевинарству, посматрају кретање звезда и проучавају промене у природи, проучавају особине земљишта... Људи који се баве оваквим пословима називају се **научни радници**.

ПИТАЊА:

1. Где раде људи који се баве науком?
2. Које послове обављају?
3. Како се радници у науци називају?
4. Зашто је значајна ова делатност?

Пољопривредна делатност (егземпларни садржај)

На селу

Иванини деда и бака живе на селу. Они се баве пољопривредним пословима. Имају велико имање око ког се налазе простране њиве. Ту узгајају житарице и индустријске биљке. На падинама оближње висоравни налазе се воћњаци. Бака и деда баве се и сточарством - узгајају овце. Ивана ужива на селу током летњег одмора. Деда има и неколико кошница које носи на цветне ливаде где пчеле од цветног полена справљају мед.

Недалеко од куће је простран повртњак суседа који се баве повртарством. Ивана им понекад помаже у пословима.

Ту је право здравље: свеже воће, поврће, млеко, мед и простране ливаде за игру са другарима.

ПИТАЊА:

1. Које послове обављају људи који се баве пољопривредом?
 2. Наведи називе занимања која припадају пољопривредној делатности?
 3. Шта је потребно урадити са многим пољопривредним производима да би их могли користити?
 4. Зашто је значајна пољопривредна делатност?
-

Припрема за час Природе и друштва
применом егземпларне наставе

I ОПШТИ ПОДАЦИ О ЧАСУ	
НАЗИВ ШКОЛЕ:	ОШ "20. Октобар"
МЕСТО:	Сивац
РАЗРЕД:	III
ДАТУМ:	Новембар, 2007.
ПРЕДАВАЧ:	Снежана Лучић
II МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ О ЧАСУ	
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ:	Природа и друштво
НАСТАВНА ТЕМА:	Друштво
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА:	Делатности људи
ТИП ЧАСА:	Утврђивање
ЦИЉ ЧАСА:	-утврђивање стечених знања о делатностима људи у Србији; -уочавање припадности појединих занимања одговарајућој делатности.
ЗАДАЦИ ЧАСА:	
а)Образовни:	-Утврђивање стечених знања о различитим делатностима људи, њиховој повезаности и међусобној зависности; -Оспособљавање ученика за уочавање различитих занимања и њихово разврставање у одговарајуће делатности.
б)Васпитни:	-Развијање позитивних ставова према занимањима уочавањем њиховог значаја за живот; -Развијање љубави према раду и стваралаштву; -Развијање сарадње и међусобног уважавања током рада.
в)Функционални:	-Развијање способности активног учења и логичког закључивања; -Подстицање пажње и интересовања ученика путем егземпларне наставе и коришћењем рачунара у настави; -Оспособљавање ученика за примену стечених знања у смислу лакшег уочавања и схватања делатности и занимања људи у окружењу;
НАСТАВНЕ МЕТОДЕ:	- вербално-текстуална, - учење откривањем, - илустративно демонстративна, - метода аналогije, - рад са презентацијом.

НАСТАВНИ ОБЛИЦИ:	фронтални и индивидуални.
НАСТАВНА И ПОМОЋНА СРЕДСТВА	-Радни лист, наставни листићи, презентација, плакат-табела занимања; -рачунар, пројектор,пројекционо платно.
МОДЕЛИ:	Учење помоћу егземпларно-парадигматског модела.
НАСТАВНИ ОБЈЕКАТ:	Учионица
III АРТИКУЛАЦИЈА ЧАСА	
А)УВОДНИ ДЕО ЧАСА (5 мин.)	-Провера тачности домаћег задатка
Б)ЦЕНТРАЛНИ ДЕО ЧАСА (35МИН.)	-Понављање градива са предходног часа -Разврставање занимања у одговарајуће делатности -Решавање краћег теста у склопу презентације -Решавање дела задатака у радном листу
В)ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (5 МИН.)	-Причање занимљивости везаних за поједина занимања -Домаћи задатак
IV ТОК ЧАСА	
А)УВОДНИ ДЕО ЧАСА	Провера тачности домаћег задатка.
Б) ЦЕНТРАЛНИ ДЕО ЧАСА	<p>Ученицима постављам питања како би поновили градиво са предходног часа.</p> <p>-Наведи називе група у које су сврстане делатности.</p> <p>-Које делатности спадају у производне?</p> <p>-Које делатности називамо услужним?</p> <p>-За које делатности кажемо да су непроизводне?</p> <p>-Поновимо шта свака од делатности обухвата.</p> <p>-Како су делатности међусобно повезане? Наведи пример.</p> <p>Након понављања ученици појединачно читају називе занимања својих познаника која распоређујемо у табелу делатности на табли.</p> <p>(Слика бр. 5)</p> <p>Исте табеле попуњавају на папирима А₄ формата у виду наставних листића, које ће касније залепити у свеске. (Прилог бр. 7)</p> <p>Читање песме "Лени Гаша".</p> <p>-Шта је Гаша покушавао да ради?</p> <p>-Да ли је савладао неко занимање?</p> <p>-Шта му је сметало?</p> <p>-Како му је прошао живот?</p> <p>-Шта би сте ви волели да радите када одрастете?</p> <p>Следи самосталана израда дела задатака у радном листу.</p> <p>Након израде задатака ученици фронтално решавају краћи тест у склопу презентације.</p>

В)ЗАВРШНИ ДЕО	<p>Уколико остане времена можемо испричати неку занимљивост везану за поједина занимања.</p> <p>Домаћи задатак:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Завршити израду задатака у радном листу; 2.Научити градиво о делатностима људи и припремити се за контролни задатак.
---------------	---